

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii Guvernului privind modificarea anexei nr.3
la Hotărârea Guvernului nr.194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză
judiciară și extrajudiciară (număr unic 445/MAI/2025)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului privind modificarea anexei nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară a fost elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul de act normativ a fost elaborat în temeiul art.75 alin.(2) al Legii nr.68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, în vederea eliminării unor lacune de ordin normativ.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Potrivit art.142 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003, expertiza judiciară se dispune în cazurile în care pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea circumstanțelor ce pot avea importanță probatorie pentru cauza penală sunt necesare cunoștințe specializate în domeniul științei, tehnicii, artei, meșteșugului sau în alte domenii. Părțile, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sunt în drept, prin intermediul organului de urmărire penală, al procurorului sau al instanței de judecată, să înainteze instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară o cerere privind efectuarea expertizei judiciare pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor. În acest caz, organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată este obligată să remită instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară materialele necesare efectuării expertizei judiciare. Articolul 143 alin.(1) din Codul prenotat, stabilește cazurile în care efectuarea expertizei judiciare este obligatorie. Respectiv, remarcăm faptul că expertiza judiciară se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea cauzei morții. În conformitate cu prevederile art.97 pct.1) din Codul de procedură penală, în procesul penal se constată, prin anumite mijloace de probă, cauza decesului – prin raportul expertizei judiciare medico-legale. Respectiv, organul de urmărire penală, în calitate de ordonator al expertizei judiciare, emite ordonanță de dispunere a expertizei judiciare medico-legale în toate cazurile în care se necesită constatarea cauzei decesului unei persoane vizate într-un anumit proces penal. De asemenea, în conformitate cu art. 142 alin.(1) din Codul de procedură penală, dispunerea expertizei judiciare se face, la cererea părților, de către organul de urmărire penală, procuror sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală sau procuror. Totodată, se precizează că potrivit pct.9 din anexa nr.4 care prevede Tarifele la alte servicii prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.194/2017, păstrarea corpurilor delictive și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei presupune un tarif de 30 lei per zi. În anumite cazuri, cadavrul care este îndreptat către instituția publică de expertiză judiciară pentru efectuarea expertizei judiciare medico-legale reprezintă o persoană neidentificată de către organul de urmărire penală în momentul dispunerii expertizei. Pentru identificarea cadavrului, ofițerul de urmărire penală/procurorul, în virtutea funcției și statutului pe care îl deține este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru identificarea persoanei și, după caz anunțarea rudelor despre decesul acesteia în vederea înhumării. În acest sens, se menționează că munca organelor de urmărire penală/procurorilor este, diversă ca formă și de mare răspundere ca esență, și este strict reglementată de legislația în vigoare.

Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și legislației în vigoare.

Conform art.52 și 55 din Codul de procedură penală, urmărirea penală se efectuează de către ofițerii de urmărire penală desemnați ai organelor de urmărire penală sau de către procurori. Totodată, conform art. 51 și 57 din același cod, ofițerul de urmărire penală sau procurorul sunt persoanele care, în numele statului, în limitele competenței lor, efectuează urmărirea penală în cauze penale și exercită alte acțiuni prevăzute expres de lege.

În cadrul procesului penal, potrivit art.51 alin.(3) și art.57 alin.(4) din Codul de procedură penală, în exercitarea atribuțiilor procesuale, ofițerul de urmărire penală/procurorul decide, în mod independent, cu privire la orientarea urmăririi penale și efectuarea acțiunilor de urmărire penală, cu excepția cazurilor când legea prevede încuviințarea, autorizarea sau confirmarea acestora de către procuror ori, după caz, de către judecătorul de instrucție. Ofițerul de urmărire penală se supune prevederilor Codului prenotat și indicațiilor scrise ale procurorului și ale conducătorului organului de urmărire penală. Orice imixtiune în activitatea ofițerului de urmărire penală/procurorului/instanței de judecată este interzisă.

Din anumite circumstanțe obiective, în unele cazuri, măsurile întreprinse de ofițerul de urmărire penală/procuror în cadrul unui proces penal orientate spre identificarea persoanei decedate durează în timp și sunt efectuate inclusiv după finalizarea expertizei judiciare medico-legale.

Respectiv, în asemenea situații, pe lângă costurile suportate de Inspectoratul General al Poliției pentru efectuarea expertizei judiciare medico-legale, Centrul de Medicină Legală solicită achitarea prețului pentru alte servicii și anume: pentru spitalizarea persoanei în staționarul de psihiatrie pentru efectuarea expertizei psihiatrice (fără costul alimentației, medicamentelor și investigațiilor paraclinice), pentru păstrarea cadavrului în camera frigorifică, după efectuarea expertizei și/sau pentru păstrarea corpurilor delictive și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei, servicii care sunt prevăzute în anexa nr.4 la Hotărârea Guvernului nr.194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară.

Se reiterează că atât spitalizarea persoanei în staționarul de psihiatrie pentru efectuarea expertizei psihiatrice, cât și păstrarea cadavrelor după prestarea serviciilor de efectuare a expertizei medico-legale nu reprezintă în totalitate decizia organului de urmărire penală, acțiunile acestuia fiind condiționate de legislație.

Astfel, pentru faptul spitalizării persoanei în staționarul de psihiatrie pentru efectuarea expertizei psihiatrice, pentru păstrarea cadavrului în camera frigorifică după finalizarea expertizei, precum și a corpurilor delictive și a obiectelor examinate, ordonatorul, prin autoritatea publică din care face parte, este obligat să achite inclusiv și aceste servicii, ceea ce se consideră a fi injust.

În acest context, este de importanță majoră susținerea ordonatorului prin oferirea unui termen oportun în vederea efectuării acțiunilor procesuale necesare.

Respectiv, proiectul de act normativ are drept scop eliminarea unor lacune de ordin normativ în temeiul cărora, actualmente, ordonatorii de expertize judiciare, suplimentar la prețul pentru expertiza propriu zisă sunt obligați să achite după finalizarea acesteia și alte servicii care sunt prevăzute în anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.194/2017, dar care nu reprezintă de fapt obiectul cererii ordonatorului de expertiză judiciară.

Reieșind din cele expuse supra, se propune ca în cazul în care ordonatorul expertizei judiciare este organul de urmărire penală/procurorul sau instanța de judecată, costurile serviciilor pentru spitalizarea persoanei în staționarul de psihiatrie pentru efectuarea expertizei psihiatrice (fără costul alimentației, medicamentelor și investigațiilor paraclinice), pentru păstrarea cadavrului în camera frigorifică după efectuarea expertizei, precum și a corpurilor delictive și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei să fie suportate din bugetul alocat instituției publice de expertiză judiciară în limitele mijloacelor financiare alocate.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul hotărârii Guvernului privind modificarea anexei nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară, prevede completarea cu punctul 24¹ cu următorul cuprins normativ: „24¹. În cazul în care ordonatorul expertizei judiciare este organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată costurile serviciilor prevăzute la punctele 4, 8 și 9 din anexa nr. 4 sunt suportate din bugetul alocat instituției publice de expertiză judiciară.”.
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare
Nu sunt opțiuni alternative.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Nu este aplicabil.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Cuantumul cheltuielilor pentru serviciile nominalizate va depinde de numărul persoanelor spitalizate în staționarul de psihiatrie pentru efectuarea expertizei psihiatrice, precum și de numărul cadavrelor și corpurilor delict pe care organul de urmărire penală le va transmite către instituția publică de expertiză judiciară privind efectuarea expertizei judiciare pentru constatarea circumstanțelor și la care se va necesita păstrarea acestora după efectuarea expertizei. Referitor la serviciul prevăzut la pct.4 din anexa nr.4 se precizează că, de la începutul anului până în prezent Inspectoratul General al Poliției a achitat suma de 750 640, 32 lei. La moment este imposibil de estimat un cuantum exact al cheltuielilor pentru costurile serviciilor prevăzute la pct.8 și 9 din anexa nr.4 la Hotărârea Guvernului nr.194/2017, și anume, păstrarea cadavrului în camera frigorifică, după efectuarea expertizei și păstrarea corpurilor delict și a obiectelor examinate după finalizarea expertizei. Cu titlu de informare, se precizează că pe parcursul anului 2023 au fost înregistrate 130 de omoruri (art.145 Cod penal), vătămări intenționate grave a integrității dintre care soldate cu deces - 34 (art.151 alin.(4) Cod penal), pe parcursul anului 2024 au fost înregistrate 123 de omoruri, vătămări intenționate grave a integrității dintre care soldate cu deces - 43, iar în prima jumătate a anului 2025 au fost înregistrate 39 de omoruri, vătămări intenționate grave a integrității dintre care soldate cu deces - 15. Respectiv, se menționează că în toate cazurile a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare. Situația actuală privind serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară și anume cele prevăzute la pct.8 și 9 din anexa prenotată indică o presiune crescută asupra sistemului bugetar. În acest sens, se precizează că pentru anul 2025, până la moment a fost achitată suma de 25 000 lei. În temeiul avizului Ministerului Finanțelor, precum și având în vedere că proiectul de act normativ urmează să intre în vigoare la 1 ianuarie 2026, se vor redistribui 800 000 lei din bugetul Ministerului Afacerilor Interne (IGP) în bugetul Ministerului Sănătății (CML). În concluzie, precizăm că implementarea prezentului proiect de act normativ va fi realizată în limita bugetului alocat instituției publice de expertiză judiciară.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Nu este aplicabil. Proiectul actului normativ nu are impact asupra sectorului privat.
4.4. Impactul social
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.
5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Proiectul nu are drept scop implementarea legislației Uniunii Europene.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe platforma www.particip.gov.md, precum și pagina web a Cancelariei de Stat (www.cancelaria.gov.md, secțiunea – Transparența decizională) s-a asigurat plasarea anunțului privind inițiativa de elaborare a proiectului actului normativ, precum și proiectul de act normativ, la următorul link de acces: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/14586. Prin demersul Cancelariei de Stat nr.18-69-6450 din 16 iunie 2025 proiectul a fost supus avizării, propunerile și obiecțiile parvenite de la Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Centrul Național de Expertize Judiciare al Ministerului Justiției au fost incluse, după caz, în cuprinsul normativ al proiectului, cu prezentarea argumentelor de rigoare în sinteza la proiect. Suplimentar, se menționează că la 5 septembrie curent s-a organizat ședința interinstituțională cu privire la depășirea obiecțiilor înaintate în procesul de avizare/expertizare a proiectului de act normativ. Ședința s-a desfășurat cu participarea reprezentanților din cadrul Ministerului Sănătății, Ministerului Finanțelor, Procuraturii Generale, Centrului Național Anticorupție și Ministerului Afacerilor Interne (IGP). Ministerul Justiției nu a delegat reprezentanți la ședință, însă a prezentat poziția printr-un aviz. În cadrul ședinței reprezentanții instituțiilor participante au susținut continuarea promovării proiectului de hotărâre privind modificarea anexei nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară (procesul verbal al ședinței se anexează).
7. Concluziile expertizelor
Proiectul de hotărâre a Guvernului a fost supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție și expertizei juridice de către Ministerul Justiției, în conformitate cu art. 36 și 37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative. Expertizele au fost incluse în sinteza la proiect.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul se încadrează în cadrul normativ existent, iar aprobarea acestuia nu va genera ca o consecință necesitatea amendării altor acte normative.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Nu este aplicabil.

Ministru al afacerilor interne

Daniella MISAIL-NICHITIN